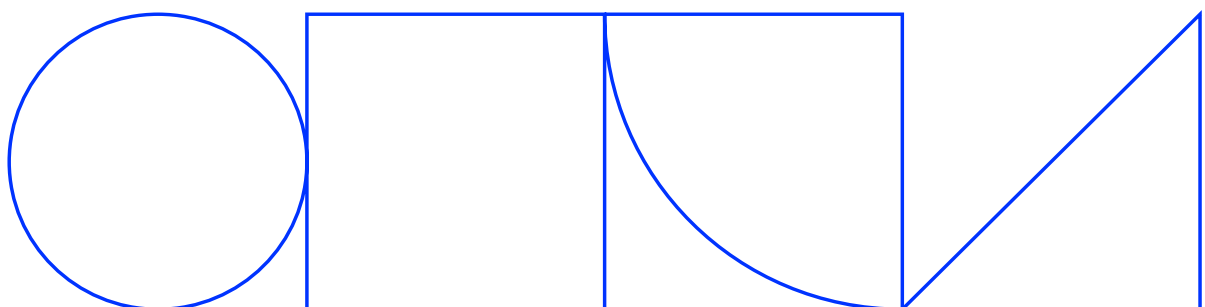

Kroppskamera POC

Implementering i byggbranschen

Andreas Bäckström, Charlotte Herner
Svevia AB

2023-08-09

Förord

Denna rapport presenterar Svevias utvärdering av ett försök, "POC Kroppskamera", att använda kroppskameror för förbättrad arbetsmiljö. Svevia hoppas tekniken ska vara till fördel i arbetsmiljöarbetet för hela byggbranschen. Bilagt finns en version av kroppskamerainstruktion som kan underlätta för andras implementation av kroppskameror.

Projektet finansierades av Svevia, Techstep och Axis via egen insats och Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond (SBUF) som huvudfinansiär. Stort tack riktas till er samt övriga medverkande nedan.

Referensgrupp bestod av följande personer:

Andreas Bäckström, projektledare, GDPR-koordinator
Svevia division Drift

Filip Ivermark, SEKO

Jan Backman, Trafikmiljö, Arbete på väg, Trafikverket

Eva Liljegren, Nationell plan. miljöåtgärder, Trafikverket

Magnus Idhult, Arbetsmiljöutvecklare, Skanska

Thomas Matsson, Arbetsmiljöspecialist, JM Sverige

Marika Johansson, Arbetsmiljöchef, NCC

Kristina Lundqvist, Arbetsmiljöingenjör, PEAB Anl

Ulf Lundström, Arbetsmiljörådgivare, Byggföretagen

Sofia Blomdal, HMS-Chef, Veidekke

Jan Salkert, Arbetsmiljöingenjör, Svevia

Jarina Edlund, Enhetschef Trafikkontoret, Stockholm Stad

Per Sjöblom, VD, Terranor

Stefan Risedahl, Planeringsledare Trafikkontoret, Göteborgs Stad

Projektgruppen bestod av i huvudsak:

Tommy Forsberg, Sales Executive Smartworks, Techstep

Jean-Luc Mpundu, Global Sales Engineer Body Worn Solutions, Axis Communications

Malin Stenberg, platschef Svevia Industri, ansvarig för försöksområde Göteborg

Jonas Sandén, platschef Svevia Drift, ansvarig för försöksområde Stockholm

Amanda Österman, Tf platschef Svevia Drift, ansvarig för försöksområde Stockholm

Jan Salkert, arbetsmiljöingenjör, division Drift facklig representant Ledarna

Mikael Högberg, Huvudskyddsombud

Oscar Burlin, entreprenadingenjör, division Drift, facklig representant SACO

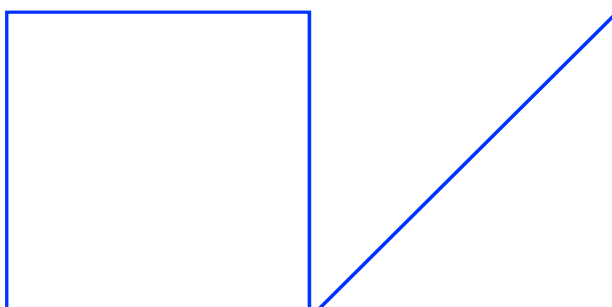
Håkan Johnston, chefsjurist, övergripande GDPR-ansvarig Svevia

Charlotte Herner, funktionsansvarig risk och försäkring Svevia

Säkerhetsarbetet skall inte utföras i konkurrens utan tillsammans. På så sätt ökar vi chanserna att verkligen kunna uppnå god säkerhet och arbetsmiljö på samtliga våra arbetsplatser i hela branschen! Tillsammans är vi starka!

Göteborg, juli 2023

Författare: Andreas Bäckström, Charlotte Herner

Sammanfattning

Seko genomförde under 2019 en undersökning om hur arbetsmiljön vid vägarbeten upplevdes bland medlemmar anslutna till väg- och banavtalet. Undersökningen visade att vägarbetarna upplevde en stor förändring i arbetsmiljö under de senast 10 åren, trafikanterna upplevdes alltmer stressade och även aggressiva. Alltför ofta har trafikanternas uppförande inneburit fysiskt våld och hot om våld mot vägarbetare.

Den övergripande visionen från Svevias sida är att skapa en allmän medvetenhet om att vägarbetare, liksom blåljuspersonal, kan ha kroppskameror. Kroppskameror är i teorin våldsförebyggande, vilket också har stöd i en studie i Storbritannien bland anställda på tågstationer, kroppskameror resulterade i nästan halverat antal incidenter.

Kan medvetenhet om kroppskameror medföra att hot och våld minskar på samma sätt för vägarbetare? Detta kräver att användning av kroppskameror blir vanligt och accepterat inom hela branschen. Företrädare för andra företag inom branschen har därför bjudits in till en referensgrupp där de visat stort intresse och ges härmed möjlighet att ta del av resultat och de arbetsrutiner som tagits fram inom projektet.

Projektet syftade till att genomföra Proof of Concept-studier för att undersöka om införande av kroppskameror faktiskt kan öka tryggheten och motverka/förebygga hot och våld mot personalen.

Syftet är primärt att utveckla förebyggande åtgärder mot hot och våld. Om brott ändå begås ger inspelningarna ett bättre underlag för polisanmälan av händelsen, men den avgörande drivkraften är dock att förebygga och förhindra brott och öka personalens trygghet och förbättra arbetsmiljön.

Utvärdering av testen bygger på en självskattning från testpiloterna som svarat på enkäter före och efter testperioden. Resultatet har visat att ett frivilligt bärande av kroppskamera har ökat trygghetskänslan hos uppemot hälften av testgruppen.

Testgruppen som valdes ut är utsatta för hot och våld i samband med sitt arbete, vid ensamarbete, nattarbete, i park och gatumiljö storstad, och vid asfaltsutläggning med långsamtgående fordon i trafikmiljö där man stör framkomligheten genom sitt arbete.

Kroppskamerainstruktionen som levereras i projektet bedöms vara ändamålsenlig för att kunna underlätta spridningen och implementeringen av kroppskameratekniken.

Tillsammans är vi starka!

Innehåll

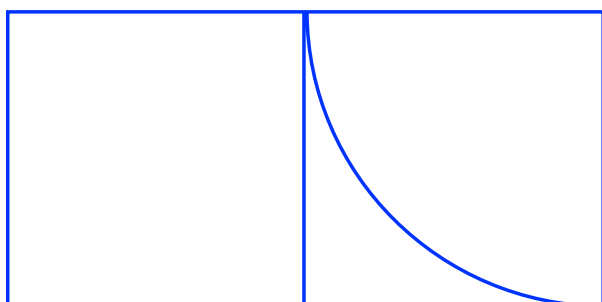
Sammanfattning	1
Bakgrund	3
Syfte	4
Förväntat resultat	4
Genomförande	6
Metodbeskrivning och Utförande	7
Projektetapper	7
Resultat och diskussion	8
Omvärldsbevakning.	9
Kompletterande kommentarer kopplat till enkäten Bilaga 3.	9
Slutsatser	10

Bilaga 1, Med fara för livet, en rapport om vägarbetares arbetsmiljö Seko 2019

Bilaga 2, Trafikolyckor vid vägarbeten 2003-2021

Bilaga 3, Enkätundersökning med personal som deltog i fälttesterna 11/1 & 17/5-23.

Bilaga 4, Kroppskamerainstruktion Branschmall

Bakgrund

Seko genomförde under 2019 en undersökning om hur arbetsmiljön vid vägarbeten upplevdes bland medlemmar anslutna till väg- och banavtalet, se Bilaga 1.

Undersökningen visar att vägarbetarna upplever att arbetsmiljön försämrats betydligt de senaste 10 åren, trafikanterna upplevs alltmer stressade och även aggressiva.

En grupp som lyfts särskilt i rapporten är vägtrafikvakter som ofta står relativt oskyddade och kommer i direktkontakt med trafikanterna. Inom denna grupp är utsattheten för hot och våld från trafikanter betydligt högre, där 29% av vägtrafikvakterna säger sig upplevt hot från trafikanter mot 14% för övriga grupper i undersökningen. Trafikverkets rapport, se Bilaga 2, "Trafikolyckor vid vägarbeten 2003-2021" belyser också problemen under 5.4 *Vakt vid vägarbete* och skriver oroväckande att "det verkar vara så att antalet olyckor med vakter har ökat markant sedan 2014."

En annan gruppering som, enligt Svevias egen rapportering, löper risk för att utsättas för olika påhopp, hot eller våld är personal som utför drift- och underhållsinsatser i stadskärnor främst nattetid, exempelvis vid städning, maskinsopning eller snöröjning och då framför allt med långsamma mindre maskiner, eller vid manuellt arbete utan fordon.

För att förebygga brott och minska risken för hot, våld och otrevliga diskussioner kan en väg vara att utrusta personalen med kroppskameror. Att kroppskameror fungerar våldsförebyggande har visats i en studie i Storbritannien bland anställda på tågstationer, kroppskameror resulterade i nästan halverat antal incidenter.¹

Bild 1, Vägtrafikvakt som skulle kunna utrustas med kroppskamera

¹ [Reducing Assaults Against Staff Using Body-Worn Cameras \(BWCs\) in Railway Stations \(sagepub.com\)](https://www.sagepub.com) publicerad mars 2019

Syfte

Projektet syftade till att genomföra Proof of Concept-studier för att undersöka om införande av kroppskameror kan öka tryggheten och motverka/förebygga hot och våld mot personalen.

Studier skall genomföras med två olika typer av kameror bland personal inom de två utpekade målgrupperna: vägtrafikvakter respektive personal som arbetar med nattlig drift och underhåll i stadskärnor. För målgruppen vägtrafikvakter kommer studier genomföras i Göteborgsområdet och för målgruppen driftarbeten genomförs studier i Stockholm.

Projektet bygger på en förstudie som genomförts inom Svevia, där juridiska aspekter för användning av kroppskameror har utretts vilket resulterat i en första version av en användarinstruktion kallad "kroppskamerainstruktion". Där framgår hur kameror skall hanteras, att användning är frivillig, när filmning får ske, hur och vem som får ta del av inspelat material, lagringsrutiner mm för att säkerställa integritetsaspekter och GDPR-krav.

Syftet är primärt att utveckla förebyggande åtgärder mot hot och våld. Om brott ändå begås ger inspelningarna givetvis ett bättre underlag för polisanmälan av händelser, den avgörande drivkraften är dock att förebygga och förhindra brott och öka personalens trygghet och förbättra arbetsmiljön.

Den övergripande visionen är att skapa en allmän medvetenhet om att vägarbetare, likt blåljuspersonal, kan ha kroppskameror och att denna medvetenhet medför att hot och våld minskar. Detta kräver vidare att användning av kroppskameror blir vanligt och accepterat inom hela branschen, företrädare för andra företag inom branschen kommer därför bjudas in till referensgruppen och ges möjlighet att ta del av resultat och de arbetsrutiner som tas fram inom projektet.

Syftet som det beskrevs i vår ansökan är inte att sätta fast fortkörare, hastigheten förbi vägarbeten är en annan fråga som inte primärt kan eller ska avhjälpas med kroppskameror (som inte heller mäter hastighet). Däremot kan kroppskameraanvändning vara avskräckande vid vårdslöshet eller onykterhet i trafik, som också leder till oacceptabla arbetsmiljörisker, vara intressant att undersöka i framtiden. Det är dock inte syften i den här studien.

Förväntat resultat

Projektet förväntas leverera följande resultat:

- Erfarenheter om hur kroppskameror bidrar till trygghet och ökad säkerhet.
- Rutiner och arbetsprocesser för införande och användning av kroppskameror som ligger till grund för beslutsunderlag och spridning av tekniken inom branschen.

På längre sikt förväntas projektet leda till effektiviseringar på följande områden:

- Arbetsmiljö: Arbetsmiljön blir tryggare och säkrare, vilket ökar attraktionskraften och det blir lättare att rekrytera och behålla personal. Branschen är mansdominerad och bland vägtrafikvakterna går det att hitta de flesta kvinnorna, att öka tryggheten för denna personalkategori är också viktigt för ökad jämställdhet.
- Kvalitet: Ökad trygghet och färre distraktioner i form av påhopp, hot och våld ökar personalens möjlighet att genomföra arbete med hög kvalitet.
- Ekonomi: Kostnadsbesparingar i form av färre arbetsolyckor och färre anställda med riskfyllda arbetsuppgifter.

Genomförande

Projektet har genomförts som fältförsök inom två målgrupper i Stockholm och Göteborg. Kroppskameror från två olika leverantörer har testats i projektet.

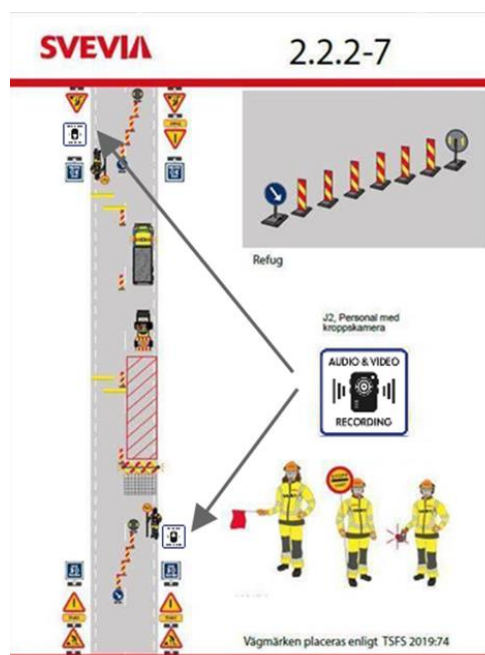

Bild 2, Målgrupper för fältförsöken inklusive var kameraskyltar kan placeras

Försöken utvärderades genom intervjuer och enkäter, se Bilaga 3, med berörd personal för att fånga upp erfarenheterna.

Erfarenheterna har dokumenterats och "kroppskamerainstruktion" har uppdateras och justeras efter de erfarenheter som framkommit, se bilaga 4.

Resultaten ska slutligen spridas inom branschen med syfte att nå en gemensam branschsyn för användning av kroppskameror.

Metodbeskrivning och Utförande

Projektetapper

Etapp 1: Förankring

Inledande etapp som innebar att fältförsöken förankras hos berörd personal som informeras om projektets syfte och kamerornas hantering. Avtal tecknades med aktuella kameraleverantörer.

Etapp 2: Fältförsök

Fältförsök genomförs i Stockholm och Göteborg bland två målgrupper av personal. Kameror från två olika leverantörerna Techstep och Axis testades.

Försöken pågick under effektiv arbetstid motsvarande minst tre veckor för respektive kamera. Kamerorna användes vid utvalda arbetsmoment där det potentiellt finnas en ökad risk för att bli utsatt för hot, våld eller påhopp.

Vissa kameratyper har larmfunktion med "livestreaming" som kan koppla kameran mot larmcentral/jourcentral om operatören så begär via separat knapptryckning. Tanken var att om möjligt även den testa den funktionen under fältförsöket, förutsatt att det är tekniskt och juridiskt möjligt, vilket utredes under projektet.

Etapp 3: Utvärdering

Utvärdering av fältförsöken skedde genom intervjuer av personal. Frågorna utformades för att fånga upp är personalens upplevelse. Frågor ställdes även för att få användarnas synpunkter på den praktiska hanteringen, exempelvis vad som skulle kunna göra hanteringen av kameran smidigare eller vad som kan utvecklas. Se bilaga 3.

Etapp 4: Dokumentation och resultatspridning

Projektet har planerligt resulterat i en kamerainstruktion som beskriver den praktiska hanteringen av själva kameran och inspelningar, det vill säga när kamera får användas och vem som kan få tillgång till filmerna. Kamerainstruktionen inkluderar även hur GDPR-aspekter ska beaktas och hur allmänheten skall informeras om att personal, arbetsplats eller fordon är utrustade med kamera. Resultaten sprids inom branschen via denna rapport, referensgruppsmöten samt det mediala intresse projektet fått. ²

² [Kroppskameror ska stoppa hot och våld | Byggvärlden \(byggvarlden.se\)](https://byggvarlden.se)

Resultat och diskussion

Kameror från de två olika kroppskameraleverantörerna Techstep och Axis testades i försöken. I allt väsentligt hade kamerorna liknande tekniska egenskaper med skillnaden att Techsteps kamera är utrustad med en framåtriktad skärm som samtidigt kan visa vad som spelas in, om skärmen aktiveras. Axis har inte framåtriktad skärm på sina kameror. Axis menar att den lugnande effekt som en framåtriktad skärm framhålls kunna ha är marginell samt ibland till och med kan leda till att eskalera ett händelseförlopp. Axis menar mot denna bakgrund att det är bättre att hålla ned kameravikt samt prioritera batteritid och har således ingen skärm på sina kameror.

Utöver allt väsentligt som framgår i kroppskamerainstruktionen i Bilaga 4 så har de testade kroppskamerorna krypterad teknik, saknar minneskort som går att plocka ur kameran. Filmer kan alltså endast laddas upp till mjukvaran för inspelningshantering via molnet eller dockningsstationer till behöriga användare via lösenordskyddad åtkomst som även loggas. Felaktiga inspelningar raderas automatiskt via systeminställningar och rutiner enligt kroppskamerainstruktionen, dvs om inte korresponderande incidentrapport inkommer, vilket gör att felaktiga inspelningar inte behöver hanteras.

Det understryks även i kroppskamerainstruktionen att kameran endast får användas i hot och våldssituationer i enlighet med kamerans syfte och att filmade personer är på förhand upplysta om att de kan komma att filmas. Genom information, ingen otillåten lagring och ingen förinspelning torde GDPRs regelverk vara följt korrekt.

En livestreamingtjänst fungerar på så sätt att den kan aktiveras samtidigt som ordinarie inspelning startar och förmedlas till andra som är inloggade i systemets programvara. Fördröjningen är ca 5 sekunder och materialet sparas normalt i 24 tim. Vakter på hotell och nattklubbar uppges av kameraleverantör vara grupper som har behov av att vilja dela vad de ser till larmcentral, eller exempelvis blåljus, i stökiga områden. Livestreaming testades inte skarpt då det bedömdes relativt osannolikt att tjänsten skulle användas i branschen i nuläget, då antalet incidenter trots allt är relativt få och att det behövs en professionell larmcentral/jourcentral som är bemannad dygnet runt samt specialutbildad för att kunna ge operatören rätt assistans.

En svårighet med att utrusta vägtrafikvakter, så kallade "flaggvakter", med kroppskamera är att de ofta är inhyrda (ej egna anställda) och att personalen ofta skiftats under arbetena. Det är således sannolikt bättre att hyra in vägtrafikvakter med egen kamera, där kameran annars riskerar hamna på vift vid oförutsedda personalbyten eller lämnas över till personal som inte har fått erforderlig utbildning avseende handhavande via kroppskamerainstruktion etc.

Att använda kroppskamera kan vara kontroversiellt och generera både god och dålig respons från press och allmänhet. Det är ändå en möjlighet att belysa arbetsmiljöfrågor för vägarbetare. Generellt sett så har kameraanvändningen i samhället kraftigt ökat och överlag så har endast positiva reaktioner från allmänheten framförts under projektiden. Allmänheten har i huvudsak ansett att det är "bedrövligt att det skall behövas".

Omvärldsbevakning

Den 28 nov 2022 beslutade polismyndigheten att uniformerade poliser i yttre tjänst vilket omfattar runt 10 000 st ska kunna checka ut en kroppsburen kamera inför varje arbetspass.³

Kroppskameror infördes på SL-bussarna under 2018 för personal på utsatta linjer. Det innebar att 30-40 kameror tillgängliggjordes för bussförare, ordningsvakter och kontrollanter⁴.

Kammarrätten i Stockholm dömde Storstockholms Lokaltrafik, SL, att betala en sanktionsavgift enligt brott mot Dataskyddsförordningen, för felaktig användningen av kroppskameror.⁵

Kompletterande kommentarer kopplat till enkäten Bilaga 3.

En första enkät gjordes 11/1-23 hos personalen som jobbade i Stockholms innerstad med vägarbete så som gatusopning med sopmaskin, skräpplockning samt skräpkorgstömning. Efter kompletterande dialog med personalen bedömdes att de behövde testa kroppskamerorna en längre period varför en ny undersökning utfördes 17/5-23. Det aggregerade resultatet redovisas i Bilaga 3.

³ [Kroppskameror införs i hela landet - Polistidningen](#) publicerad 29 nov 2022

⁴ [Bussförare får kroppskameror - märsta.nu \(marsta.nu\)](#) publicerad 2017-11-14

⁵ [SL får betala sanktionsavgift för användning av kroppskameror | Publikt](#) publicerad 2023-01-27

Slutsatser

Enligt enkätutvärderingen av kroppskameratesten är upplevelsen delad. Ungefär hälften av deltagarna är neutrala eller tom aningen skeptiska till att bygg- och anläggningsbranschen kan förebygga situationer med hot och våld genom att tillhandahålla kroppskameror till sina anställda. Andra hälften är mycket positiva och kände sig säkrare när de bar kroppskamera än annars.

Med fri användning bedöms alltså uppemot hälften av målgruppen som är utsatta av hot och våld i samband med sitt arbete kunna erhålla en ökad trygghetskänsla samt på sikt även en bättre arbetsmiljö om tekniken blir allmänt känd samt spridd.

Kroppskamerainstruktionen bedöms vara ändamålsenlig för att underlätta spridningen och implementeringen av kroppskameratekniken i branschen.

Bild 3, Vägarbetare utrustad med kroppskamera samt upplysande brosch.